

تحریر، طراحی و تدوین: س. کاشیان
کارشناس مسئول کتابخانه بیمارستان کوثر

آنچه در این شماره می خوانید:

1. بزرگان تاریخ پزشکی: قطب الدین شیرازی
2. مناسبت های بهداشتی مهم پاییز
3. شناسایی مجلات نامعتبر و جعلی در پزشکی
4. در مورد کتاب "قانون در طب" چه می دانیم
5. زکریای رازی از کشفیات نا آثار بزرگترین بانگاه مرجع و نمایشگاه همیشگی نشریات کشور
7. شاخص جدید Scopus: موقعیت نویسنده
8. دیب وب Deep Web

1

ابوالثناء قطب الدین محمود بن مسعود شیرازی (634-710ق)، طبیب، منجم، فیلسوف، مفسر، ریاضی دان و از شاگردان خواجه نصیرالدین طوسی در شیراز یا کازرون به دنیا آمد. پدرش ضیاء الدین مسعود، پزشک و مدرس طب در بیمارستان مظفری شیراز و از بزرگان فرقه صوفیه بود. وی در دوره ای چشم به جهان گشود که ایران مورد تاخت و تاز مغولان بود. او دوره حکمرانی هشت تن از ایلخانان مغول را درک و کمابیش با خود

ایشان یا وزرا و رجال دربار در ارتباط بود. قطب الدین دایی سعدی شیرازی و یکی از بزرگ ترین حکیمان ایران زمین و از مهم ترین فیلسوفان اواخر قرن هشتم و جامع علوم حکمت و طب قدیم به عنوان «علامه قطب» و «علامه شیرازی» مشهور است. وی به تأثیر از پدر تحصیلات خود را در زمینه علم طب و معالجه بیماران آغاز نمود و در سن چهارده سالگی با درگذشت پدر، منصب وی در بیمارستان را به عهده گرفت. در کنار آن با فراگرفتن مراتب عالی تر طب، به خصوص در طب نظری به معلومات خود افزود، اما در اثر بر خورداری از روح بلند و اشتیاق به فراگیری علوم فلسفی و دینی و ریاضی و هیئت و عدم اغتای خود از طبابت، به تحصیلات و تحقیقات علوم عقلی نیز روی آورد. او تحصیلات عالی با درس گرفتن کلیات قانون ابن سینا نزد عمویش کمال الدین ابوالخیر بن مصلح کازرونی آغاز کرد. با نظر و توجهی که به قانون ابن سینا و مشکلاتی که فهم برخی مسائل قانون داشت و هنوز برای قطب الدین حل نشده باقی مانده بود، وی را بر آن داشت تا به شناسایی اساتید و منابع دیگر برآید تا بتواند به حل آن مشکلات برسد. با شنیدن آوازه خواجه نصیرالدین طوسی و جامعیتش در شاخه های مختلف حکمت، شیراز را ترک کرده و به مراغه رفت. وی نزد خواجه طوسی علاوه بر علوم عقلی و هیئت و ریاضیات، کلیات قانون ابن سینا را نیز درس گرفت و در تأسیس رصدخانه همکار و دستیار او شد. بعد از مرگ خواجه طوسی، منصب قضاوت ممالک روم به قطب الدین پیشنهاد شد و وی آن را پذیرفت و برای انجام آن به سیواس (از شهرهای روم) رفت و در آنجا، ضمن قضاوت، به تدریس علوم و پاسخ به سؤالات علمی طلاب علوم آنجا می پرداخت. وی بعد از مدتی به قونیه رفت و در آنجا با صدرالدین قونوی و مولانا جلال الدین محمد بلخی ملاقات کرد و در زی اهل تصوف درآمد و به شیخ علاء الدین سمنانی ارادت می ورزید و به او کمال اخلاص را داشت.

در سال 681 به مصر رفت و در مدتی که قطب الدین شیرازی در مأموریت مصر به سر می برد، از فرصت استفاده کرد و به تشکیل جلسات تفسیر «الکشاف» زمخشری و تدوین کلیات قانون ابن سینا و به نقل بعضی، به نگارش تفسیر چهل جلدی بر قرآن کریم و تفسیر آیات مشکل آن پرداخت و در دیدار از کتابخانه های مصر به چند شرح کامل بر کلیات قانون همراه با حواشی آن دست یافت. نقل است از ایشان که «ای کاش در دوران حیات مصطفی (صلی ا.. علیه وآله) می زیستیم، حتی اگر کر و نابینا بودم، تا پرتو نور جمالش بر من افکنده می شد.»

قطب الدین اولین کسی بود که درباره ی رنگین کمان و چگونگی تشکیل آن تحقیق کرد و به تفسیری علمی درباره ی آن دست زد. قطب الدین، کتب متعددی در طب، حکمت، ریاضی و نجوم نگاشته که از آن جمله می توان به التحفه السعدیه (شرح کلیات قانون ابن سینا در طب)، اختیارات المظفری در هیئت، شرح الأشرف، شرح حکمة الأشراف، ترجمه ی تحریر اقلیدس اثر خواجه نصیرالدین طوسی، فتح المنان فی تفسیر القرآن و نهیة الإدراک فی درایة الافلاک در علم نجوم و ستاره شناسی، اشاره کرد.

قطب الدین شیرازی در اواخر عمر در تبریز سکنی گزید و در ماه رمضان سال 710ق در آنجا درگذشت و در مقبره ی چرنداب تبریز در کنار قاضی بیضاوی دفن شد.

[/https://fa.wikinoor.ir/wiki](https://fa.wikinoor.ir/wiki)

<https://wiki.ahlolbait.com/>

منبع:

مناسبت های بهداشتی مهم پاییز

2

مهر

- 6 روز جهانی هاری
- 7 روز جهانی قلب
- 9 روز جهانی سالمندان
- 16 روز جهانی کودک
- 18 روز جهانی سلامت روان
- 20 روز جهانی آرتروز
- 23 روز جهانی نابینایان و مبارزه با سل
- 23-30 هفته ملی سلامت روان
- 24 روز جهانی غذا
- 25 روز جهانی تروما و کمر درد
- 24-30 هفته ملی سلامت بانوان
- 28 روز سلامت بانوان و بوکی استخوان

آبان

- 1-7 هفته ملی اطلاع رسانی هبایت
- 5 روز جهانی کاردرمانی
- 15 روز بهداشت یاران مدارس
- 17 روز جهانی رادیولوژی
- 21 روز جهانی پنومونی
- 23 روز جهانی دیابت
- 28 روز ازدواج و خانواده
- 23-30 هفته جهانی حمایت از بیماران کلیوی

آذر

- 4-10 هفته اطلاع رسانی ایدز
- 10 روز جهانی مبارزه با ایدز
- 10 روز جامعه ایمن
- 12 روز جهانی معلولین
- 14 روز جهانی داوطلب
- 25 روز پژوهش

مجلات وجود دارند که از اعتبار مناسبی برخوردار نیستند و اعتبار علمی برای آنها مهم نیست. بنابراین، این مجلات توجه زیادی به ارزش محتوای مقاله و کیفیت آن ندارند. داوری علمی درستی در این مجلات انجام نمی‌شود و برخی اوقات فرآیند داوری آنها خیلی کوتاه است. این مجلات بیشتر به دنبال منفعت مالی هستند و کیفیت مقاله منتشر شده برای آنها اهمیتی ندارد. با وجود اینکه مجلات مذکور ادعا دارند که هیات تحریریه معتبری دارند و دارای اعتبار علمی هستند. به این دسته از مجلات، مجلات نامعتبر علمی گفته می‌شود. مجلات نامعتبر علمی برای انتشار مقاله از نویسندگان پول دریافت می‌کنند. نداشتن هیات تحریریه مشخص، نامشخص بودن زمان فرآیند داوری مقاله، کادر علمی ضعیف، پایین بودن کیفیت مقالات منتشر شده و تأکید زیاد بر دریافت پول برای انتشار مقاله از جمله ویژگی‌های یک مجله نامعتبر است. در زبان انگلیسی به این نوع مجلات، مجلات نامعتبر **Fake Journals** یا مجلات چپاولگر **Predatory Journals** گفته می‌شود. بر اساس برآوردها در دوره زمانی 2011 تا 2014، 9665 مقاله از ایران در نشریات نامعتبر منتشر شده که برای انتشار آن 4298262 دلار هزینه شده است.

لازم به ذکر است که بسیاری از مجلات بین‌المللی معتبر نیز برای گذراندن امور خود از نویسنده مبلغی دریافت می‌کنند که به این مبلغ **Article Processing Charges (APC)** گفته می‌شود. اما ویژگی خاص مجلات نامعتبر تأکید بر دریافت مبلغ زیاد و نامعقول از نویسندگان مقالات است.

برخی از ویژگی‌های مهم و مشترک مجلات بدون اعتبار:

- عنوانی شبیه به عنوان مجلات معتبر
- نداشتن نسخه چاپی
- انتشار مجله عمدتاً به صورت ماهانه
- سرعت بالای داوری مقاله
- چاپ مقاله در حوزه موضوعی مختلف و متنوع
- انتشار بیش از یک مقاله از یک نویسنده در یک شماره
- فرآیند داوری رایگان اما اجبار در هزینه انتشار مقاله
- از بین بردن آرشیو مقالات و سایت مجله

از سامانه منبع یاب rsf.research.ac.ir، می‌توانید برای شناسایی مجلات نامعتبر استفاده کنید.

در مورد کتاب "قانون در طب" چه می‌دانیم

حکیم ابن سینا ۴۵۰ کتاب در زمینه‌های گوناگون نوشته است که تعداد زیادی از آن‌ها به مباحث پزشکی، حکمت و فلسفه مربوط می‌شود. از آنجا که در آن دوره، عربی زبان رایج آثار علمی بود، ابن سینا و سایر دانشمندان ایرانی آن زمان هم، اکثر کتاب‌های خود را به زبان عربی می‌نوشتند؛ اما بعدها برخی از این آثار به زبان‌های دیگر از جمله فارسی ترجمه شد. یکی از بزرگترین کتاب‌های مرجع علم پزشکی در سراسر جهان در قرون وسطی کتاب قانون در طب یا به صورت خلاصه شده ی آن قانون است که اثر شیخ الرئیس ابوعلی سینا، دانشمند و فیلسوف بزرگ ایرانیست.

این اثر بزرگ که بالغ بر یک میلیون کلمه در خود جای داده، حاصل تجارب و آموخته‌های شخصی ابن سینا و همچنین دستاوردهای دانشمندان پیش از او نظیر بقراط و ارسطو و جالینوس می‌باشد.

از نکات قابل توجه این کتاب دسته بندی و تعاریف دقیق و منظم ابن سینا از علوم دارو و طب است؛ به نحوی که اثر به پنج بخش یا کتاب تقسیم شده که کتاب نخست به تعاریف کلی طب، معرفی اندام و اعضای بدن، راه‌های حفظ تندرستی و درمان بیماری‌ها و مرگ و کتاب دوم به ادویه مفرد یا داروهای ساده که عمدتاً گیاهی اند و تعداد آن‌ها به هشتصد قلم هم می‌رسد پرداخته است. کتاب دوم به طور کلی بیشتر به علم داروشناسی و ویژگی‌ها و خاصیت آن‌ها پرداخته و از نکات مثبت آن، تهیه ی فهرستی از نام داروها برحسب حروف الفباست. کتاب سوم که خود به تنهایی سه جلد است امراض جزویه که اعضای بدن را درگیر می‌کنند و کتاب چهارم تب و امراض جزویه ای که مختص به عضو نمی‌باشند و عمومی اند را مورد بررسی قرار می‌دهد. ابن سینا در کتاب پنجم ادویه مرکبه و داروسازی و انواع پادزهر را شرح می‌دهد که تعداد این داروهای ترکیبی به حدود ششصد و پنجاه عدد می‌رسد.

بزرگترین پایگاه مرجع و نمایشگاه همیشگی نشریات کشور

"بانک اطلاعات نشریات کشور" مگیران، در سال 1380 توسط بخش خصوصی راه اندازی شد. مگیران پایگاهی مرجع است که با هدف اطلاع رسانی و تسهیل دسترسی به همه مجلات کشور توسط بخش خصوصی و به صورت مستقل اداره می‌شود.

هم اکنون بیش از ۳۰۰۰ عنوان مجله علمی و تخصصی در موضوعات مختلف در این پایگاه گردآوری شده‌اند که اطلاعات، فهرست مندرجات و متن بسیاری از مقالات آنها در دسترس کاربران مگیران است. بسیاری از خدمات مگیران به صورت رایگان است (اکنون مطالب ۱۳۰۰۰۰۰ جلد از ۳۵۰۰ مجله علمی، تخصصی و عمومی کشور بدون محدودیت موضوعی در دسترس می‌باشد) دسترسی به متن مقالات و برخی خدمات تکمیلی با پرداخت حق اشتراک سالانه در اختیار کاربران قرار می‌گیرد.

از سال ۱۳۸۵ بخش روزنامه‌ها نیز به سایت افزوده شد تا کاربران سایت بتوانند اخبار، گزارش‌ها و تحلیل‌های روز و موارد مرتبط با رشته و تخصص خود را نیز دنبال کنند. مراکز آموزش عالی، کتابخانه‌ها، ادارات و سازمان‌ها می‌توانند با پرداخت حق اشتراک سالانه امکان دسترسی آسان همه کاربران شبکه داخلی خود به منابع این پایگاه را فراهم نمایند تا ایشان بدون نیاز به ثبت نام و پرداخت حق اشتراک از منابع این سایت مرجع استفاده کنند.

امکانات جستجو:

جستجوی دقیق در نام و ISSN نشریات، درمطالب مجلات، در مطالب مجلات علمی معتبر، در مطالب روزنامه‌ها، در نویسندگان مجلات و در نویسندگان روزنامه‌ها، جستجوی پیشرفته درمطالب مجلات و روزنامه‌ها

منبع <https://magiran.com/>

زکریای رازی، از کشفیات تآثر

Nournews_IR

محمد زکریای رازی در شعبان ۲۵۱ هجری قمری در ری متولد شد. نام پدر او زکریا و نیاپش یحیی و کنیه اش ابوبکر است. علاقه اولیه او به موسیقی بود. سپس تحصیل در کیمیاگری و فلسفه را آغاز کرد. در سن سی سالگی در جریان کار با مواد شیمیایی چشمش آسیب دید. پزشکی که رازی جهت درمان به او مراجعه کرده بود، با تصد دینار طلب کرد و رازی ناچاراً آن را تهیه و پرداخت کرد و با خود گفت کیمیای واقعی علم طب است. او از آن زمان به بعد علاقه زیادی به علم طب پیدا کرد.

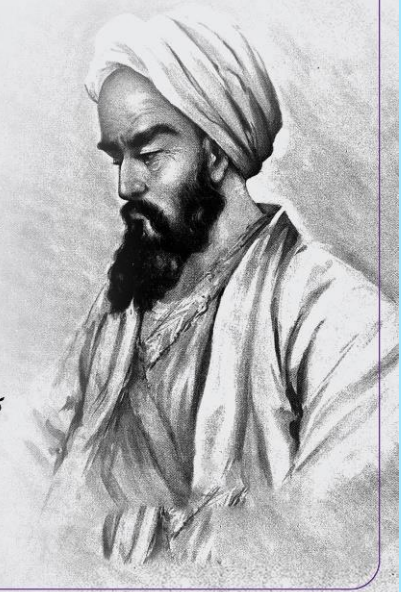
زکریای رازی کشفیات بسیار مهمی در زمینه پزشکی و شیمی انجام داده که مهمترین آنها عبارتند از:

- اسید سیتریک
- مرگ موش
- استات مس
- اسید کلریدریک
- اسید سولفوریک
- الکل

علاوه بر اینها رازی اولین پزشکی بود که داروهای سمی آنتی‌بیوتیک ساخت و برای معالجه بیماران ارزش بهره گرفت.

مجموعه کتاب‌های زکریای رازی

- کتاب در پزشکی ۵۶
- کتاب در طبیعیات ۳۳
- کتاب در کیمیا ۲۲
- کتاب در فلسفه ۱۷
- کتاب در الهیات ۱۴
- کتاب در ریاضیات ۱۰

شاخص جدید Scopus: موقعیت نویسنده Author Position metric

Scopus معیار جدیدی را در صفحه نمایه نویسنده Scopus اضافه نموده است. این معیار برای کمک به محققان برای ردیابی و درک بهتر عملکرد تحقیقاتی خود طراحی شده است. معیار موقعیت نویسنده به محققان کمک می‌کند تا یک نمای کلی جامع از عملکرد تحقیقاتی خود داشته باشند و معیارهایی را که می‌توانند در مورد برنامه‌های ارتقاء، تصدی و کمک هزینه ارائه دهند، گسترش دهند.

اکثر نشریات با ورود و همکاری چندین نویسنده مشترک ایجاد می‌شوند. سنج‌های سنتی مبتنی بر "استناد" به هر یک از نویسندگان همکار تأثیر استناد یکسان می‌دهد، حتی اگر مشارکت واقعی هر محقق یکسان نبوده باشد. این معیار می‌کوشد تا موقعیت نویسنده (نویسنده اول، نویسنده مسئول، نویسنده آخر ..) در تالیف و انتشار مقالات و سهم واقعی وی در خروجی پژوهش را نشان دهد.

این معیار برای مقالات منتشره در ده سال اخیر محاسبه شده است. پیش نمایش شاخص موقعیت نویسنده (اگر نویسنده داده‌هایی برای پشتیبانی از این ویژگی داشته باشد) در ستون سمت راست پروفایل نویسنده در پایگاه Scopus ظاهر می‌شود.

Author Position ?

Based on 62 documents for 2013 - 2022

First author • 24%

15	42	1.674
Documents	Average citations	Normalized Average FWCI

Last author • 27%

Co-author • 39%

Corresponding author • 31%

Single author • 0%

امام علی علیه السلام فرمود:

انسان جز با علم خویش شناخته نمی شود. همچنانکه درخت نا آشنا و ناشناخته، جز هنگام آشکار شدن میوه، شناخته نمی شود.

تحقیقات نشان می دهند که موتورهای جستجو فقط می توانند به کمتر از 10 درصد صفحات وب دسترسی داشته باشند و 90 درصد باقی مانده جزو وب عمیق هستند. دیپ وب یا وب عمیق فضایی است پنهان از چشم عموم و موتورهای جستجو که حجم انبوهی از اطلاعات در آن ذخیره شده است. وب پنهان، وب عمیق یا دیپ وب Deep web بخشی از دنیای اینترنت و وب جهان گستر است که توسط موتورهای جستجوی معمولی فهرست نشده است. این مفهوم، در نقطه مقابل «وب سطحی» است که برای هر کسی که از اینترنت استفاده می کند قابل دسترسی است. دانشمندان علوم رایانه، مایکل کی. برگمن، این واژه را در سال ۲۰۰۱ اختراع کرد.

وب عمیق متشکل از کاربران، سرورها، و یا شبکه های جانبی است که در فضای اینترنت قرار گرفته است. دیپ وب گاهی با دارک وب به اشتباه یکسان تلقی می شود گرچه هر دو آن ها تعاریف و استفاده های مختلفی دارند. ما تمام استفاده های روزمره ای که اینترنت می شناسیم، از بانکداری الکترونیک، دولت الکترونیک، دانشگاه ها، شبکه های اجتماعی و پست های الکترونیکی همگی در دیپ وب در حال اتفاق افتادن است. دیپ وب فضای غیرقابل مشاهده و یا پنهان در دنیای اینترنت است. این فضا با این که بر روی اینترنت قرار دارد اما محتویات آن از طریق موتورهای جستجو ایندکس نمی شود. این کار دلایل مختلفی دارد که در ادامه به آن می پردازیم.

برخی از فضای معمول در Deep web، اطلاعات پست الکترونیک، حساب های بانکی و یا حساب های کاربران بر روی سایت های سازمان های تحصیلی و دولتی است. دیپ وب حاوی حجم نامحدودی از اطلاعات است. آنچه که ما از اینترنت می شناسیم فضای بسیار کم بین 10 تا 25 درصد از کل فضای اینترنت است. در پشت این فضا Deep web قرار گرفته است. علت بزرگی دیپ وب آن است که حجم انبوهی از اطلاعات کاربران و نرم افزارهای سازماندهی آن ها و همچنین بانک های اطلاعاتی در آن قرار گرفته است. ممکن است به اطلاعات مخفی نیز در این فضا دسترسی داشته باشیم. برای مثال ممکن است که اطلاعات سازمان های دولتی و یا حتی تبادلات تجاری سازمان های خصوصی در دیپ وب قرار داشته باشند. اگر بخواهیم وب را به شکل استعاره ای بیان کنیم، کوه یخ شناور مثال بسیار خوبی است. قله و دماغه بیرون از آب یک کوه یخ برای ما نشان دهنده وب سفید یا آشکار است که هر روز با آن سرو کله می زنیم و Deep web و دارک وب بخشهای عمیق و زیرسطحی این کوه هستند. که به صورت معمول از دید ما پنهان هستند.

به صورت کلی ما فضاهایی که از چشم موتورهای جستجو به دور باشند و یا کاربران بدون در اختیار داشتن مجوز امکان رویت و دسترسی به آن ها را نداشته باشند را جزو Deep web قلمداد می کنیم. یکی از مهمترین دلایلی که همه افراد به دیپ وب دسترسی ندارند آن است که اطلاعات آن در هیچ موتور جستجویی ایندکس نمی شود. این کار به خاطر آن است که این اطلاعات استفاده تجاری ندارند و بیشتر اطلاعات طبقه بندی شده و یا اطلاعات کد گذاری شده اند که برای مصارف خاص جمع آوری می شوند.

منبع: <https://itbaz.net/6826/deep-web>

سمان، شهرک گلستان، بلوار امین، فرعی ۶، مرکز آموزشی پژوهشی درمانی کوثر صندوق پستی ۳۵۱۹۸-۹۹۹۵۱
۰۲۲-۳۱۴۲۳۳۹۰

kosarhosp.library@semums.ac.ir / <https://kosarhos.semums.ac.ir/page> +کتابخانه

میز امانت، بخش مرجع، مخزن و سایت کامپیوتر: شنبه الی چهارشنبه ۷:۳۰ الی ۱۴، پنجشنبه ۷:۳۰ الی ۱۳
سالن مطالعه: شنبه الی جمعه ۷:۳۰ الی ۲۲

KOSAR LIBRARY NEWSLETTER فیرنامه کتابخانه مرکز آموزشی درمانی کوثر دانشگاه علوم پزشکی سمان

